

Το Πρακτικό Γεωργικό Σχολείο Μεσσαράς και η μέχρι σήμερα δράση του

Το 1920 στο πλαίσιο της τότε κυβερνητικής προσπάθειας περί γεωργικής ανάπτυξης της χώρας και με την αξιόπαινη πρωτοβουλία του Μοναστηριακού Ταμείου Ηρακλείου και των αείμνηστων τοπικών παραγόντων Μητροπολίτου Κρήτης Τίτου, Μιχαήλ Μανασσάκη πολιτευόμενου της περιφέρειας και Βασιλείου, Επισκόπου Γόρτυνας, ψηφίσθηκε ο Νόμος 2155 για την ίδρυση του Πρακτικού Γεωργικού Σχολείου στην Γόρτυνα Μεσσαράς Κρήτης, με σκοπό «την πρακτικήν γεωργικήν μόρφωσιν των νέων δια να καθίστανται ούτοι ικανοί να εκμεταλλεύονται τα ίδια αυτών κτήματα, να διεξάγωσι μικράς γεωργικάς επιχειρήσεις ή να αναλαμβάνωσι επιστάσιαν ή υπηρεσίαν αρχιεργάτου εις οιανδήποτε γεωργικήν επιχειρήσιν .../»

Συνθήκες λειτουργίας

Οικονομικές. Με τον αναφερθέντα ιδρυτικό νόμο ορίστηκαν και οι αντίστοιχες υποχρεώσεις του Κράτους και του Ιδρυτικού Μοναστηριακού Οργανισμού.

Ο Μοναστηριακός Οργανισμός ανέλαβε τις δαπάνες που αφορούσαν την ανέγερση όλων των κτηριακών εγκαταστάσεων του σχολείου, το δε Κράτος ανέλαβε την προμήθεια του αναγκαίου εξοπλισμού και την αμοιβή του δημοσιοϋπαλληλικού προσωπικού του Σχολείου. Οι υπόλοιπες δαπάνες για τη συντήρηση και τη λειτουργία του, επιβάρυναν το Ειδικό Ταμείο, του οποίου έσοδα ήταν τα παραγόμενα προϊόντα των παραχωρηθέντων κτημάτων του Μετοχίου της Αγίας Παρασκευής και του κτήματος Φωτεινόπουλου, συνολικής έκτασης 1.400 περίπου στρ.

Την οικονομική διοίκηση ανέλαβε πενταμελές Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο είχε τριετή θητεία. Μετά την ίδρυση ακολούθησε η ανέγερση ευρύχωρου και πολυτελούς για την εποχή του Διδακτηρίου.

Το έτος 1926 έγινε η εγκατάσταση του πρώτου Τεχνικού και Διοικητικού προσωπικού, με την παραλαβή από τον πρώτο Διευθυντή του σχολείου κ. Ανδροκλή Ξανθουδίδη των παραχωρηθέντων κτημάτων και των εγκαταστάσεων.

Φυσικοκοινωνικές. Το ξηροθερμικό κλίμα της περιοχής, με την περιορισμένη δυνατότητα εξασφάλισης αρδευτικού νερού από υπόγεια νερά, λόγω ύπαρξης αδιαπέραστου στρώματος μάργας με τα γεωτρήματα εκείνης της εποχής να αδυνατούν να διατρυπήσουν, η σχολή περιορίσθηκε στις ξηρικές καλλιέργειες, όπως η ελιά για παραγωγή ελαιολάδου, τα σιτηρά, τα ψυχανθή για ζωοτροφή, τα οινάμπελα και η σουλτανίνα.

Το σχολείο προκειμένου να επιτελέσει το σκοπό του και να εφαρμόσει τα δεδομένα της γεωπονικής επιστήμης, αντιμετώπισε και κοινωνικά προβλήματα, όπως τη δυσπιστία των αγροτών για κάθε προτεινόμενη βελτίωση, την επιφυλακτική στάση τους απέναντι στο ίδρυμα, το μικρό γεωργικό κλήρο και τέλος τις διαμορφωθείσες μετά τον πόλεμο συνθήκες, όπως αστυφιλία, μετανάστευση και αύξηση των ημερομισθίων, που αποτέλεσαν τροχοπέδη στη λειτουργία του.

Τομείς δράσεις και λειτουργίες

Σε τρεις κυρίως τομείς κινείται από την ίδρυσή του το σχολείο: στον πειραματικό, στον εκλαϊκευτικό και στον εκπαιδευτικό.

• **Στον πειραματικό τομέα** ασχολήθηκε με την αποδεικτική και υποδειγματική εφαρμογή των δεδομένων της έρευνας.

Αργότερα στο κτήμα ιδρύθηκε δαπάνη του δημοσίου, Παράρτημα του Ινστιτούτου Καλλιτερεύσεως Φυτών Θεσσαλονίκης με αξιόλογες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό, που μετονομάσθηκε αργότερα σε Σταθμό Γεωργικής Έρευνας Ηρακλείου, ο οποίος βελτίωσε, όχι μόνο τις ντόπιες ποικιλίες σιτηρών και ψυχανθών, αλλά εισήγαγε και ξένες, από τις οποίες μέσα από διαλογή διέδωσε τις επικρατέστερες και αποδοτικότερες.

Το ίδιο έγινε με τα οπωροφόρα δένδρα και τα καλλωπιστικά φυτά.

• **Στον εκλαϊκευτικό τομέα** εισήγαγε και διέδωσε στη Μεσσαρά τη μηχανική καλλιέργεια. Γεωργικοί ελκυστήρες, θεριζοαλωνιστικές μηχανές, σκαπτικά κ.λπ., έγιναν γνωστά από το Σχολείο.

Δίδαξε τη χρήση των λιπασμάτων, την καταπολέμηση εχθρών και ασθενειών αμπελιού, ελιάς, καρποφόρων δένδρων και βελτίωσε την εγχώρια κτηνοτροφία με τη διάδοση εκλεκτών φυλών.

• **Στον εκπαιδευτικό τομέα** άρχισε το έργο του το 1927 με την εκπαίδευση 50 μαθητών από το Ηράκλειο και το Λασιθί στο κλάδεμα της ελιάς.

Το 1930-31 λειτούργησε με τακτικούς μαθητές διετούς φοίτησης παράλληλα με το γεωργικό φροντιστήριο Δημοδιδασκάλων σε 5 εννιάμηνες εκπαιδευτικές σειρές και τις εκπαιδύσεις βραχείας διάρκειας στην τυροκομία, μελισσοκομία, κλάδεμα ελιάς εμβολιασμούς οπωροφόρων κ.λπ.

Η υποδοχή των τακτικών μαθητών γινόταν ανά δύο χρόνια, λόγω ανεπάρκειας στεγαστικού χώρου, αφού οι μαθητές ήταν εσωτερικοί. Αυτό συνεκίστηκε μέχρι το 1952 με διακοπή από 1941-1946 λόγω πολέμου. Μετά ακολούθησαν 11 περίοδοι μονοετούς φοίτησης μέχρι το 1963, οπότε πλέον, σταμάτησε η εισαγωγή τακτικών μαθητών, λόγω απροθυμίας προσέλευσης, εξ αιτίας της απομάκρυνσης σημαντικού πληθυσμού από την ύπαιθρο. Το σχολείο περιορίσθηκε στις ταχύρρυθμες εκπαιδύσεις και στην εκμετάλλευση των κτημάτων.

Από το 1969 τα κτήματα παραχωρούνται στο Σταθμό Γεωργικής Έρευνας Χανίων για διεξαγωγή έρευνας και το σχολείο λειτουργεί ως Κέντρο Γεωργικής Έρευνας (ΚΕΓΕ), διατηρώντας την ονομασία της ίδρυσής του «Πρακτικό Γεωργικό Σχολείο Μεσσαράς».

Τα ΚΕΓΕ και τα ΠΓΣ (Πρακτικά Γεωργικά Σχολεία) ασχολούνται με τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση των αγροτών, με κύριο έργο την οργάνωση και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Τα προγράμματα αυτά, διάρκειας 100 μέχρι 150 ωρών και παλαιότερα έως 300 ώρες, απευθύνονται σε αγρότες, αγρότισσες και μέλη αγροτικών οικογενειών της περιοχής. Η θεματολογία των προγραμμάτων είναι σύμφωνη με τη γενικότερη Εθνική - Κοινωνική Αγροτική Πολιτική και απόλυτα προσαρμοσμένη στις ειδικές τοπικές συνθήκες από άποψη καλλιέργειών, περιβάλλοντος και αγοράς.